Jeɵe dygeer ƶiloo garƶa baina.

1932 onii Janvaari 2 ɵdɵr

№ 2 (555)

ɵdɵr byri garna.

Gazar byriin prolitaarnuud negedegtii!

Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin YNEN

BK (b) namiin B-M moƶiin komiteed ba B-M. rispyybl. tɵbiin gyicedkeke komiteed bolon yiledber. ebleliin B-M. zɵblɵl gurbanii ɵmɵnɵɵs niiteiegdene

Dugaar neƶcediin yne 5 mɵngɵ.

Zakika yne:

sara byriin 1 tɵkɵrig
Gadaada ulasta bol
1 tɵk. 50 mɵngɵ

AADRIS: Верхнеудинск, Центросоюзная 26.

Kuuragçadiin pleenym

Şankai, 26 (T). Naankin kotodo Gomindaanii pleenym negdebe, Çuglagçadiin dunda Çan-Kai-Şii ba Van-Ƶen-tiin (naankinii zasagiin gadaada keregiin miniister jabasan) gegçed suulcana. Pleenymiin kelceke asuudaluud: zasagiin gazariigi şinedkeke tukai, yndesenii cag busiin konfereence tataka tukai, yndesenii mɵngɵn sangiin jabuulgiigi saizaruulka tukai, nom dotoriin baidaligi saizaruulka tukai baina. Mɵn Kanikon, Kaanton ba Beipin kotonuudta ulas tɵriin zɵblɵɵ baiguulka tukai.

1932 on ʙolʙol şine şine ilaltanuud ʙa ʙyteemƶenyydiin ƶil mɵn ʙolno.

1932 on bolbol taban ƶiliin tɵsɵbiigi gyicedkeke ƶil mɵn geƶe ireke ƶiliin zorilgonuud tobçologdon kelegdeƶe baina. Ulasiin aƶa yiledberi bolbol 1932 on dotor butarkai naimaa bolon kudaldagdaka edlelyydiigi ton jikeer gargaka josotoi bolno. Nutagiin aƶa yiledberi ba olzoboriin koperaaca kojorto tuskai sanal tabika keregtei. Olzoboriin kooperaaciin keregiigi çukalaçalan jabuulbal zokiko geƶe sanagdana. Namiin ba zasagiin gazariin kopiraaca tukai syyliin togtooluudiigi kaikaral ygii gar aƶaliin olzoboriin kooperaaciigi çukalaçalan delgeryylen jabuulka jabadalda saad, kaa tanuudiigi kiike uçaruud zarim nutagtuudtamɵnee kyrtel yzegdene.

Barilgada kereglegdeke keregselyydiigi nutagiin tyykei edlelyydees kiike jabadaliin kɵgƶeltɵ ba barilgada kereglegdeke şine keregselyydiin kɵgƶeltɵde tuskai sanaltabika josotoi.

Aƶa akuin ali negen salbrida tomllogdon ɵgtɵsɵn yndesen baiguulgiin keregte zoriuulagdasan mɵngɵn zɵɵriin zarim kubiigi barilgada kereglegdeke nutagiin materiaaluudiigi kiike ba kɵgƶyylke jabadalda gargaşalabal, tere bolbol zɵb jabadal bolko geƶe sananab. Bidener bolbol maşa olon barilganuudiigi kiiƶe baigaa bygeed, jireke ƶil dotor adagtaa 2 milijaarda tɵkɵrigiin ger barilganuudiigi barika josotoi baina.

Ger bairiin keregiigi saitar karaƶa, byridkeƶe ba şinƶelen yzeƶe byke arga çadalaa bolşoviig josoor kereglekе josotoi bide.

Nutagiin orolgo zaralgiin baicaa bolbol kargui zamiin baiguulaltiigi ton jikeer şinedken jabuulkiin beledkeliigi 1932 ondo kangaka josotoi. Ene ƶil dotor AMO geƶe zavood kedɵlmɵrilƶe ekilsen ba Niƶe—goroodiin avtomobiliin zavood kedɵlmɵridɵ orozo baigaa bygeed, manai traagtaruudiin tooni ɵdɵr bykende oloşorozo sain kargui zamuudiigi ermelƶeƶe baina.

Gebe çigi, kargui zamiin baiguulaltiigi gancakan nutagiin ba ulasiin orolgo zaralgiin baicaanaas mɵngɵn zɵɵriigi tomilon ɵgɵkɵ jabadal geƶe yzebel yle byteke kereg mɵn bolko azai. Arad zonii, kamtiin azaltanii ba yiledberiin oronuudiin ɵɵsediingɵɵ bejeeree kabaadalcakanı kargui zam tukai kedɵlmɵriigi delgeryylen jabuulkada maşa jike açatai tusatai baina. Gancala ene keregiigi josoçolon emkidkeke keregtei. Jamar çigi ilgal ygii kotiin zɵblɵl bolbol şine barilgaas bujuu tɵmɵr zamaas koto kyrtele sain karguigi cag bolzor dotoroni baiguulkiin aşagtai olzotoigi keƶee bykende barimtalan todoruulƶa çadaka baina. Uçarni tere bolbol ƶil dotor kojor dakin ɵɵriigɵɵ cagaaruuldag azai.

1932 on dotor nutagiin orolgo zaralgiin baicaa bolbol bidenii toa nugarkai zebseg mɵn bolko josotoi. Ene orolgo zaralgiin bagcaagiin kizaar, dotor kizaar, mozo ba kotiin zɵblɵlyyd tus byridee keden olon maneevriin arganuudtai baika azai. Nutagiin orolgo zaralgiin baicaa ba, respyybligyydiin ba kolbooto ulasiin orolgo zaralgiin baicaa kojoriin bolon aradiin mɵngɵn sangiin keregiigi erkileke komisariaadiin alban gazaruudiin koorondki karilcaagi emkidken baiguulka kuuli togtooligi kolbooto ulasiin zasagiin gazar bolbol manai zydke mzɵɵr batalan abasan baina. Ene kuuli togtool bolbol manai koinogşodoo jabuulka kedɵlmɵridɵ neliied tusa kyrgeke josotoi. Şine kuuli togtool bolbol kizaar, mozo byriin nutagiin orolgo zaralgiin baicaagaar gargaşalaka ba oroşoloko mɵngɵn zɵɵriin doodo zergiin kemƶeegi tuskaidan togtooko baina geƶe tuskailan todoruulan temdegleneb. Ene bolbol kizaar ba mozonuudani aƶa akuin talaar bejee daaƶa baisanaa tyşegleƶe ɵɵsediingɵɵ zydkemƶe gargaka bolkiin udkatai zyil mɵn. Şine kuuli togtool bolbol nutagiin kereglelyydiigi kangakaas gadana manai kudaldaalagdaka ƶiliyydiin zasiigi debƶyylke eldeb tɵrɵliin nutagiin ba nemelte bolko olzoborinuudiigi nutagiin zydkemƶeer kɵgƶyylke jabadaliigi kangadag azai.

gi odoo kyrtele baigaa ygii aƶa akuin toocooto josotoi basala kolbuulan jabuulka keregtei.

Baicaaka toonuudiigi zɵbşɵlden kelcekiin daşaramaas garasan asuudal ba zorilgonuud bygediigi cɵm tailbarilan keleke arga ygii baina. Baicaaka toonuud bolbol bykeli deeree ulasiin alban gazaruudiin ba nutagiin aƶa akuin yiledberiin tulguuriin yseltiigi ileryylen yzyylne. Ulasiin ba nutagiin aƶa yiledberiin kojor bolbol 1932 ondo 7½ milijaarda tɵkɵrigiin edlelyydiigi, ba olzoboriin kooperaaca bolbol 4 milijaarda tɵkɵrigiin edlelyydiigi gargaka baina.

Minii tooloson asuudaluud bolbol manai kedmɵriin şine uçar baidaluudtai bolosontoi daşaramduulan nɵk. Staalinii tabisan jɵrɵnkii zorilgonuudiin zarim kubini mɵn. Kotiin baiguulga tukai çigi, nutagiin aƶa yiledberi tukai çigi ba surguuliin baiguulga tukai çigi tomilogdoson jabuulganuud bolbol kedmɵriçenii aƶa suuka baidaliin zergiigi debƶyylke, aƶalçanii sojol gegeereliin ba baidaliin keregselyydiigi kangaka jabadaliigi saizaruulka jabadaluudta zoriuulagdasan bɵgɵɵd ene bolbol manai socaliis baiguulaltiin byke çanar deere garkaas kolo bişe zyilyyd mɵn. Barimtalaƶa baigaa kurdabçalalaa suladkaka ygii, koinogşodoo aƶa akuin tɵsɵbtɵ kojor dugaar taban ƶil dotor socaliismiigi ilaltataigaar baiguulkiin tulguuriigi beledkeçe taban ƶiliin tɵsɵbiigi 4 ƶil dotor gyicedkeke jabadaluud bolbol nɵk. Staalinii todorkoigoor nairuulan kelesen 6 uçar baidaluudiigi 100% gyicedkekiigi ermelƶene geƶe çukalaçalan ileryylneb.

Ene uçar baidaluud bolbol manai byke kedmɵriin ketɵlberi bolko ba zɵblɵliin aƶa akuin ba kooperaaciin emki baiguulganuudiin kedmɵridɵ nebteryylegdeke josotoi.

„Nege çigi ceentnir tariaa engiin naimaaçanda ɵkɵ ygii" (NTK)

Bookon, Mukar-Şiber kojor içyyrite mengiigee ugaaka josotoi

Tyryyleƶe jabagçad, syylde çeregdegçedte bygsiir ɵgɵgtii!

Dikaabriin 20—da			Dikaabriin 25—da	
ƶiliin tɵsɵbiin %.%	katuu açaltiin %.%.	Aimaguudiin nere	ƶiliin tɵsɵbiin %.%.	ugtamƶiin tɵsɵbtei kamta %.%.
92,92	46,18	Alair	94,8	93,68
66,51	43,65	Bookon	70,0	64,72
87,0	10,78	Deede—Yde	93,8	90,0
77,62	38,79	Mukar—Şiber	78,9	77,2
105,98	46,19	Kabaan	106,2	101,6
93,2	48,83	Kiaagta	94,79	90,1
81,69	32,64	Ek.—Bulagad	82,3	80,4
96,07	29,45	Selenge	98,23	94,3
107,0	51,25	Tynken	107,3	97,
91,0	72,82	Bargazan	91,3	89
100,53	32,94	Kori	100,5	98,8
102,91	94,92	Jaruuna	105,2	97,9
89,19	—	Agiin	89,6	86,9
193,17	86,01	Zakaamin	113,7	101,5
87,9	34,07	Kamta	90,3	87,2

Ƶi[illegible]i kolkoosuud kamtarʙa

Mukar—Şiber. Cuulgiin somonii Kyrze-kajaa bɵlɵgiin „Oçon" geƶe komuunai tus bɵlɵgiin „Ulaan kajaa" geƶe tooz, Nurmain bɵlɵgiin nɵk. Jirbaanoviin neremƶete kamzaan, Ɵɵni Çuluuliin bɵlɵgiin Leeninii neremƶete arteeluud kamtarƶa, nege jike komuuna bolbo.

Mɵn somonii Tɵgniin adagiin tasagiin „Odon" „Sojol" ba korto bɵlɵgiin arteeluud kamtarkiin sanaaçalga kiiƶe baina.

Gonçog

Finaansiin ƶagsaal

Erkimyyd ede ʙaina

Mɵngɵnii kuriaalgiin 4 deki kvaartaliin tɵsɵʙ dyyreʙe.

Kilogo—Kuaacai. Tɵşaagiin somon bolbol mɵngɵ kuriaalgiin 4 deki kvaartaliin tɵsɵbiini, Dikaabriin 90 nii medeegeer mɵngɵnii tuskaita tɵsɵbɵɵs minga şakam tɵkɵrigɵɵr ilyylsen baiba. Dikaabriin 15 kyrtele 2 mingan tɵkɵrig ylyyleƶe uruulkaar kamtiin azaltan bol ɵdɵr sɵni ygii oroldoƶo baina.

Altan tujaa

Gabijaata ulaan tugiin şagnal olgogdobo

Mukar—Şiber. Cuulgiin somonii bykii kolkoosuud mɵngɵn sangiin estafeete urildaanda bygedeeree şuud kabaadan orozo ali bykii tatabariin dɵrbɵdygeer kvartaaliin tɵsɵbiigi 100 proceente gyicedkebe.

Mɵngɵn sangiin tɵlɵɵ eris temeceƶe tɵsɵbɵɵ gyicedkesenii tula Mukarşiberiin aimagiin gyicedkeke komiteediin mɵngɵn sangiin tasagaas damƶaltiin ulaan gabijaanii tugiin şagnal olgogdoƶo aimagiin ulaan sambar deere kadagdaba.

Mɵngɵn sangiin urildaanda geegdesen somon ba kolkoosuud enyynees ƶişee abça tɵsɵbɵɵ şuud gyicedkegtii.

Gonçog,

Mɵngɵ zɵɵri elsyylke tɵsɵʙiigi erçemtei gyi cedkeʙe.

Mukar Şiberiin aimagiin Bodonguudiiu somon bolbol mɵngɵ sangiintɵsɵdiigi Dikaabriin 15 da 111 % gyicedkebe.

Modonii beledkeliin 1932 onii ekin kvartaaliin tɵsɵb 9425 kyybe meeter çireke, 9600 k. m. ogtolko gesen aad odoo ogtolƶo, çireƶe ekilsen baina.

C. D.

Manƶuur deere

Manƶuuriigi japoong uud „ceʙerleƶe ʙaina.

Tokioo, 26 (T). Manƶuuriigi „deeremçedees" „ceberleke" mɵrdɵlgejabuulƶa ekilsen tukai japoonii ceregiin miniisterstviin medee tunkaglagdaba. Tiin ƶuura ene mɵrdɵlgiin kariuucalgiigi koito Manƶuuriin zanzan suusan Ƶan-Siye-Liaanii bejede açagdana.

Simbyn-Rengoogiin Mygdenees medeecekeni: japoonii ceregyyd olon aimaguudiigi alkan jabaƶa Çantuu aimagta keden zuun „deeremçediigi olobo.

Zinƶoongi eƶelkiin ʙe ledkel.

Tokioo, 26 (T). „Asakii" ge[illegible]nin ba Simbyn Rengoo geƶe[illegible]gaan şuudanii medeecekeni[illegible] begiin kitad ceregyyd Zin[illegible] Kvankizyylkiin kedmɵri jab[illegible]abiin baituunii japoonii cere[illegible]ad ceregyycaamƶaar Zinƶoongiiina. diin too 100 ming[illegible]

Ɵdɵr byriin „Ynen"

Mɵnɵɵ ɵdɵrɵɵs ekilƶe Buriaad Mongoliin Ynen ɵdɵr byri garka bolzoi. Ene jabadal bolbol manai ton jike amƶalta gyicedkelyydiin negen damƶag ygii mɵn baina. Enyynii urida manai Buriaad Mongol ulas dotor ɵdɵr byri yndesen kelen deere garçaa sonin baisan ygii. Odoo ɵdɵr byri garça baiku bolşoviig josonii sonintoi bolson ene jabadal bolbol BK(b) Namiin yndesetenii tukai tɵbɵɵr jabuulsan Leeninii bodolgiin açaa yre mɵn gebel zokino.

Buriaad Mongol ulasiin keblel sonini tyykees abaƶa yzebel, mɵnɵɵnii kedel adali ɵrgɵnɵɵr keblel soninii delgersen uçar jɵrɵ baika ygii azai. Ankan 1923 ondo Buriaadiin kojor avtonoomito moƶonuud negedƶe, BM rispyybliig bolkotoi kamta Buriaad Mongoliin „Ynen" geƶe komuniis josonii sonin garça ekilsen baina. Buriaad Mongoliin Ynen bolbol ankan angiin temeceliin dundaas tɵrɵƶɵ, Buriaad mongol ulasiigi socaliis josoor kɵgƶyylke jabadaliin jike temecel şuud kabaadalcaƶa, olon tymen yndesen azalçanii dunda nileed jike itegel kyndetei, niitiin sonin bolƶo çadasani imagta komuniis namiin onobçotoi ketɵlberiin gabijaa mɵn.

Odoo manai Ynen bol ɵdɵr byri garka bolood baikadaa ulas tɵriin udkani ulam gynzegii, yyrge kariuucalgani ulam jike, byteeke kereg ba zorilgoni ulam ɵrgɵn bolson baina. „Sonin biçeg bolbol gancakan kamtiin agitaaca kiigçe, kamtiin surtaal nebteryylɵgçe bişe, mɵn kamtiin emkidkegçe mɵn" geƶe Leeniin bagşiin zaasan gyn udkata zorilgiigi bodoto kereg deere bejelyylƶe, socaliismiigi baiguulkiin jike temecelde olon tymen aƶalçadiigi emkidken elsyylke jabadal yyrge bol bolşoviigiin sonin imagta angiin tyryynde baika şinƶe temdeg bolko baina.

Enyyn deerees baicaaka BM Ynen bolbol ɵdɵr byriin bolkodoo basal emkidkekii yyrgeni ulam jike ergedɵƶɵ, olon niitiigi imagta komuniis koson kɵmyyƶyylke tediigeer baraka jum bişe, komuniis namiin ƶinkeni şugamiigi barimtalan, tyiliin şuudaar temeceke temeceliigi ulamaar ɵrgɵdkɵn kɵgƶyylke baina.

„Keblel sonin bolbol namiin kedelmɵriçɵn angitaigaa, tedenii oilgoko bɵɵriingɵɵ keregtei keleer kelceke zebseg mɵn. Enyynees ujakan aparaad geƶe jyrtemcede ygii" geƶe nɵk. Staalinii kelsen zaabariigi mɵn manai sonin deere abça yzebel gaikamşagtai mergen, ilangajaa odoo ɵdɵr byri garka bolood baikadaa namiin zurtalaar yndesenii olon tymen ygritei dunda ba kamtiin azalçadiigi kɵmyyƶyylen, tedeniigi socaliismiin zamaar ketɵlbɵrilɵkɵ bolon kedeenii azalçadiigi nam ba kedɵlmɵriçɵn angiin zygees zoloodoko jabadaliigi bekizyylke kolboogi zuzaadkaka zergiin zorilgonuudiigi ulam byri ergɵnɵɵr tabika bolzoi.

Tereenees gadana odoo manai BM Yneniigi ɵdɵr byri garka bolson ene uçar bolbol manai tɵsɵbtɵ taban ƶiliin şiidkekii çanarta gurbadugaar ƶil dyyreƶe, tɵgɵskɵkii çanarta dɵrbɵdygeer ƶiliin ekin deere tokioldoson tula ene syylşiin ƶiliin tɵlɵbleegi ilyybçelen gyicedkeke keregte olon tymen kedɵlmɵriçɵn ba kamtiin azalçadiigi elsyylen zagsaaka jabadal tula tuilin jike yyrgetei ba taban ƶiliin tɵsɵbiigi dɵrben ƶilde ecɵslen erçemteigeer gyicedkeke jabadalda maşa jike dɵkɵm nɵkɵcɵl mɵn bolko azai.

Ɵdɵr byri garka bolson BM Ynen bolbol „şine yje baidal deere şineer ketɵlbɵrilɵkɵ" gesen n. Staalinii zaabariigi byke azaliin gol bolgoon, Buriaad Mongol ulasiigi jikeeken mal azalta bolboson rispyybligyydiin negen bolgokiin temecelde şuud kabaadalcaƶa, socaliis mal azaliin tɵlɵɵ ulam byri erçemteigeer, ulam byri kurdalaar temeceƶe, yrgelƶe niiteer kamtiin azalda oroko dargaçuudiigi usadkaka jabadaliigi kangaka josotoi baina. Enyynii gol çukala ƶorilgo bolbol kamtiin azaliigi emkidkel ba aƶa akuin kubiar-

ulam bekiƶyylke jabadalda erke bişe dulduidaka baina. Uçar tiime tula kolkoosuudiigi ulam byri bekiƶyylke jabadalda ylemƶeken ankaral tabiƶa, ene çukala jabadaltai ali bykii ulas tɵriin çanartai aƶa akuin kampaaninuudiigi nigta kolbon oroldoko ton zailaşa ygii azai.

Gazariin rifoormo, kabariin tarilga geke zergiin oiriin çukala jabadaluud bolbol sonini çukala ankaraliin gol bolko josotoi. Ede çukala jabadaluudta angiin daisad bol byke kycee zangidaƶa saad tɵbɵg kiike, koroto zyriçel yyskekeni damƶag ygii tula, olon niite kamtiin azalçad ba ygiitei dunda azaltanii angiin seremƶilgi ylemƶeken kurcadkaka, kapitaaltanii ylegdeliigi ecɵslen usadkakiin temecelde tede bygede azalçadiigi elsyylke tuiliin jike yyrge keregiigi namiin zoloodolgoor şuud emkidkeke ba karaa tɵsɵbiigi bolşoviig kurdabçalalaar gyicedkekiin tula temeceke josotoi baina.

Ɵdɵr byri garka bolson Ynen sonini basa nege gol çukala zorilgo gekede: yndesen sojoliin baiguulalta bolno. Prolitaariin udkatai yndesenii majagtai yndesen sojoliin kɵgƶyylke, latiin dyrsete şine yseg biçeg ba zokiol biçegiin şine kele nebteryylke bejelyylke zergiin çukala jabadaluudta BM Ynen bolbol şiidkekii çanartai yyrge daasan baina. Ene bykeniigi bejelyylkiin tula temeceke yyrge yrɵsenii asuudalda tokioldoson kelberilyyd, jike orosiin deerenkii şoviniisam, buriaadiin yndese barimtalka nacanaliisam kojortoi eris tes temeceke jabadaligi ulamaar çangadkaƶa, yndesetenii tukai Leeninii bodolgiigi cɵbɵr sakikiin tula bolşoviig josoor temeceke njalgatai azai!

Ene byke zorigonuudiigi çukalaçalan bejelyylkeer bolbol komuniis namiin gol şugamiigi aldad ygii ba barimtalan, engiin tyryynde ilang[illegible] ajuultai baruunii bɵrenkii ba „z[illegible] nuglaa bolon tedentei zokii[illegible] toi kair nair ygii temeceke keregiigi yndesen bolgoko zailaşa ygii çukala baina.

— bolson Yneniigi

Ɵdɵr byri gɵlkiin nege çukala ulamaar be[illegible], moƶiin ba aimaguunɵkɵcɵl bo[illegible]blɵliin olon idebkitendiin nam[illegible]ygees tus soniniigi kaikanɵkɵdii[illegible]a jabadal mɵn. Odoo kyrran tu[illegible]esen soniniigi kaikarka kereg tel [illegible]ygii, kooson deerenkiigeer yzeƶe, lek[illegible] Yneniigi zakika unşaka ba tyyn-[illegible] biçeke tusalka jabadaliigi kereg leke ygii bɵɵrɵnkii jabadaluud ali olon yzegdedeg baina. Caaşadaa, yndesen kelen deere gardag bolşoviigiin soniniigi ene mete bɵɵrɵnkiigɵɵr tooko ygii jabadaluudiin yzeg desen darui buta cokiƶo, BM Yneniigi ulamaar kɵgƶyylke jabadalda byke kycee zangidan ƶagsajaa.

В.-Удинск, тип. БГИ зак. № 20 тираж 3500 Бурлит 2